

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Список використаних джерел:

1. Геллер, О. "Історична ретроспектива в освітньому процесі". Київ: Наукова думка. 2019р.
2. Іваненко, П. "Традиційні та альтернативні методи викладання історії". Львів: Видавництво ЛНУ. 2023р.
3. Кравченко, В. "Компаративний аналіз історичних подій: методи та підходи". Харків: Освіта України. 2020р.
4. Новикова, Ю. "Сучасні педагогічні стратегії викладання історії". Одеса: Педагогічна академія. 2021р.

МАСЛЕННИКОВ Дмитро Ігорович

**ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ
ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ**

Одним із головних завдань вищої освіти в контексті сучасної динаміки професійної підготовки студентів є розвиток індивідуальних творчих якостей як найефективнішого способу підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Тому сприяння креативності студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки та виховання фахівців ВНЗ, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного і культурного прогресу.

Сучасний стан підготовки фахівців у ВНЗ вимагає пошуку нових шляхів удосконалення їх теоретичної підготовки, підготовки до самостійної креативної роботи і, головне, засобів і методів підготовки випускників ВНЗ до практичної та професійної діяльності.

Креативність студента – це процес формування нового і специфічного поєднання якостей особистості, що передбачає включення особистості в цей процес. Сучасні вчені з'ясували, що креативність – це не те, що дає людям природа, а те, що набувається в процесі навчання та виховання. Там, де починається самостійний пошук нових рішень, де приймаються нові й оригінальні форми дослідження, сучасні й раціональні шляхи вирішення теоретичних і практичних завдань, там починає розвиватися справжня креативність студента.

Творчий процес сприяє створенню нових продуктивних видів діяльності або нових способів їх реалізації, що виходять за межі знання. Креативність здійснюється на основі єдності евристики і логіки. Як свідомо розвивати креативність студентів? Слід зазначити, що обов'язковою умовою прояву креативності є вдосконалення логічного мислення. І як поштовх для розвитку в наших студентів тих якостей, які вже притаманні великим і успішним людям у різних пізнавальних сферах, можна виділити ряд узагальнених якостей.

Важливі характеристики, що характеризують креативну особистість:

1. Когнітивний: розвинена працездатність та енергійність, допитливість, ерудиція, рефлексія, інтелект, схильність до експерименту, здатність розуміти й оцінювати іншу точку зору, ініціювати змістовний діалог чи дискусію та робити конструктивні висновки.

2. Творчі: натхнення, уява, фантазія, свобода думки, емоцій і рухів, здатність до діалогу з об'єктом вивчення, ініціативність, винахідливість.

3. Методично: знання власних індивідуальних особливостей, самоаналіз, уміння бачити відоме в невідомому і, навпаки, подолання стереотипів.

У процесі креативної діяльності виділяємо кілька основних етапів:

- Висловлювання і формулювання проблеми.
- її вирішення у свідомості, представлене внутрішніми психічними функціями.
- Ефективність даного рішення, тобто придбання продукту креативної діяльності.

На сьогодні існує принаймні два підходи до вивчення математики: вивчення предмета поза майбутньою спеціалізацією, що передбачає використання якомога меншої кількості загальних прикладних, і прикладний, або «практичний», підходи з використанням прикладних креативних завдань, необхідних для майбутньої професії, з використанням фрагментарної теорії. Прихильники першого підходу посиляються на загальність знань, оскільки досить важко свідомо передбачити, що саме буде потрібно, а прихильники другого підходу апелюють до того, що людина, яка здатна творчо мислити, може знайти підхід до будь-якої категорії завдань.

Важливу роль у розвитку креативної активності студентів при розв'язуванні математичних задач відіграють принципи розвитку навчання: науковості, доступності, систематичності й послідовності, проблемності й професійної спрямованості, залежності розвитку від навчання й виховання. Одним із засобів формування і розвитку мислення є система завдань, яка виступає в навчальному процесі як метод навчання навчальним знанням.

Навчальні проблеми можуть бути когнітивними завданнями з невизначеними умовами. із суперечливими, надмірними, відсутніми, альтернативними або частково невірними даними тощо.

Навчання математики має ґрунтуватися на певному рівні точності, ясності викладу теоретичного матеріалу, доказовій базі, яка повністю або частково може передати евристичну ідею з історичним підтекстом.

Креативна навчальна діяльність передбачає новаторство рішення, яке представлене в об'єктивному та суб'єктивному плані. Навчання за напрямком «Вища математика» потребує постійної уваги, емоційно-вольової зосередженості. У процесі навчання забезпечується перенесення інтелектуальних умінь в інші сфери життя та формується міжпредметний аспект.

Це означає, що вивчення математики відіграє важливу роль у розвитку інтелекту студента і, в цілому, у формуванні характеру, логічних рис особистості.

При вивченні теми «Теорія ймовірностей та математична статистика» доцільно, наприклад, розвивати креативність студентів за допомогою використання теорію графів. Розв'язування геометричних задач імовірнісними засобами дозволяє ефективно застосовувати теорію графів. Креативний підхід до розв'язання задач породжує у студентів потребу шукати нестандартні рішення разом із перевіреними методами, до яких відноситься моделювання умов задачі за допомогою теорії графів. В результаті студент має можливість проаналізувати різні рішення та вибрати оптимальне для проблеми.

При вивченні теми «Диференціальне числення», яка є важливою частиною математичного аналізу, теореми відіграють ключову роль, забезпечуючи чітку теоретичну основу. Переходячи від одного речення до іншого, можна «наочно» показати значення викладених умов, зміну геометричного змісту контексту. Це наочна демонстрація завдань типу: «Що буде, якщо ситуація зміниться?». Створюючи стимули до пізнавальної креативної діяльності дослідника, виконуючи доказові дії, ми досягаємо діяльності з перетворення об'єкта зі зміненими умовами для досягнення наступного предметного результату.

При вивченні теми «Теорія функцій комплексної змінної» можна розглянути взаємодію формального та практичного підходів. Студент має розуміти поняття комплексного числа, вміти знаходити його величину та знаменник, переводити комплексне число з одного виду в інший, виконувати дії з комплексними числами, відображати їх на комплексній площині. Викладач має обрати відповідну формальному змісту методику з урахуванням розвитку креативної складової студента. Під керівництвом викладача студенти формулюють задачу, узагальнюють поняття числа (від натурального до дійсного) і поширюють його на комплексні числа, при цьому практично самостійно формулюють означення, враховуючи властивості нових чисел і їх значення для них. Тут креативне мислення передбачає бачення цілісності концепції, яка виникає через поєднання логіко-формальних та інтуїтивних методів мислення.

Щоб усунути громіздкі «ручні» обчислення, можливо, у майбутньому можна буде використовувати комп'ютерні математичні пакети (такі як Mathcad). У цьому випадку студент знову стикається з проблемою: визначення задачі, інтерпретація отриманих обчислень, вивчення та корекція результатів, отримання відповіді та врахування аналізу правильності дій.

Математична теорія з її математичними поняттями та доказовою базою дозволяє студентам легко формувати креативну складову пошукової діяльності, розвивати навички формально-логічного й образного мислення, працювати із символічно-образною інформацією.

Система навчання студента базується на взаємодії викладача й студента, яка визначається метою взаємодії, враховує навчальну мотивацію та

індивідуальні можливості студента, дозволяє йому розробляти власний план дій і керуватися ним.

Розв'язування математичних задач розширює можливості навчального процесу, підвищує загальні знання студентів і, в цілому, сприяє розвитку креативної активності студентів.

Розв'язуючи математичні задачі на практичних заняттях, кожен студент розробляє свій конкретний план дій за загальним алгоритмом:

1. Розуміння навчального матеріалу, викладеного в усній формі (репродуктивний метод, якщо навчальний матеріал задає викладач; продуктивний, якщо студент самостійно визначає наслідки необхідних знань; показує способи самостійного пошуку розв'язку математичної задачі).

2. Розуміння навчального матеріалу, поданого в письмовій формі (читання та презентація математичної роботи, опрацювання та засвоєння змісту роботи, виділення основних положень, дії для самостійного набуття нових знань, конкретизація, обґрунтування, складання наслідків, доказів, висновків тощо).

3. Засвоєння навчального матеріалу (заучування, вправи).

4. Аналіз задачі та її умов, пошук принципу вирішення проблеми, перевірка знайденого рішення.

5. Перевірка засвоєння навчального матеріалу. Контроль вважається елементом виконання плану і включає: порівняння своїх дій із зразками. оцінка відповідності дій та їх результатів заданим умовам; контрольні дії поступово переходять у самоконтроль.

Висновок. Постійний креативний настрій, жага до дослідницької діяльності, бажання творити і бачити спонукають студентів розвивати прагнення до високої культури мислення. Вони розвивають в людині активність та усвідомленість, бажання зрозуміти суть речей – це ті якості, які так необхідні сучасному спеціалісту.

МАТВІЄНКІВ Ольга Степанівна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКОЇ) В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проблемі розвитку креативності студентів приділяється багато уваги в сучасній психолого-педагогічній літературі. Це зумовлено потребою суспільства в спеціалістах, здатних мислити творчо, швидко знаходити альтернативні та оригінальні шляхи вирішення проблем. Великий внесок у розвиток ідей розвитку креативності особистості зробили українські (В. Клименко, Є. Лузік, О. Потєбня, В. Роменець, Л. Шелестова) та зарубіжні (Г. Алдер, Дж. Гілфорд А. Маслоу, К. Поппер, К. Роджерс, П. Торренс) педагоги і психологи.

КРАМСЬКА Зоя Михайлівна Діяльності майбутнього вчителя початкової школи	252
КРИВДА Вікторія Ігорівна Роль викладача закладу вищої освіти в розвитку креативного мислення здобувача	258
КУЧЕРЕНКО Микола Петрович Креативність у вищій медичній освіті: шлях до формування інноваційного потенціалу та професійного зростання майбутніх медиків	259
КУШНЄРЬОВА Марина Олександрівна Формування креативного мислення здобувачів освіти під час навчання іноземної мови	263
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Технологія реалізації ігрової роботи з «дітьми вулиці»	265
ЛИСТОПАД Олексій Анатолійович, ЛИСТОПАД Наталя Леонідівна Педагогічний коучинг як засіб інтенсифікації розвитку креативного потенціалу здобувачів освіти	270
ЛИГОЦЬКИЙ Дмитро Ігорович Розвиток креативності як ресурс інноваційного потенціалу в спорті	275
LISONOR Alla Formation Of An Innovative Thinking Style In Future Designers Through Project-Based Learning	279
ЛИТОВЧЕНКО Ольга Василівна Креативність як ключ до успішної логопедичної корекції	281
ЛЮБИМОВА Світлана Анатоліївна Креативність у перекладі поезії	286
МАКСИМ Оксана Анатоліївна Психолого-педагогічні аспекти розвитку креативності здобувачів вищої освіти у процесі викладання іноземної мови	288
МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна, ГУДАНИЧ Наталія Миколаївна Розвиток креативних здібностей здобувачів вищої освіти в коворкінг середовищі	291
МАРУЩАК Ярослав Сергійович Інноваційний ретроспективний підхід у викладанні історії України: від сучасності до Київської Русі	296
МАСЛЕННИКОВ Дмитро Ігорович Формування креативності студентів у процесі вивчення вищої математики	298
МАТВІЄНКІВ Ольга Степанівна Розвиток креативності студентів у процесі вивчення іноземної мови (англійської) в закладах вищої освіти	301
MEISH Yuliia The Impact Of Teaching Mathematical Disciplines To Technical Specialty Students On The Development Of Creativity Of Skilled Professionals	304
МОВЧАН Валентина Іванівна Інтерпретація творів мистецтва як засіб розвитку креативного мислення майбутніх учителів початкових класів	308
МОРГУН Олександра Олександрівна Розвиток креативності у підготовці перекладачів англійської та китайської мов: психолого-педагогічні аспекти інноваційного підходу	310